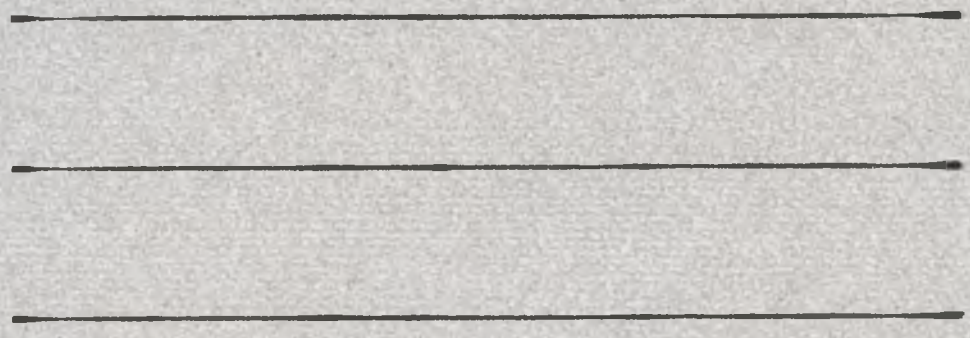

FUNDACJA

*Archiwum i Muzeum Pomorskie
Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek*
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel. 52-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502736

MEMORIAL

Generał Marii Wittek

AK
Warszawa
Powstanie

†
KABLER Alicja
ps. Joanna Wierna

3577/4SK
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — T: 3577/WJK

KADLER Alicja

pr. „Jasna Wieś”

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa —

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”]

VI. Fotografie

II Materiały uzupełniające relację

- Alicja Kadler, Kronika Warszawy 1991 Nr 1/4 (85-88),
kopca, t.2 s.1-3

ALICJA KADLER

(18 I 1905 — 8 X 1989)

- ps. Joanna Wierna,

Dnia 8 X 1989 r. zmarła znana i szanowana w kołach filozoficznych Warszawy doc. dr Alicja Kadler, autorka 3-tomowej *Bibliografii filozofii polskiej (1750—1895)*, b. kierowniczka Zakładu Bibliografii Instytutu Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie, b. asystentka w Katedrze Filozofii Ścistej prof. Władysława Tatarkiewicza na Uniwersytecie Warszawskim.

Urodzona w Warszawie dniu 18 I 1905 r. jako druga córka Witolda Kadlera i jego małżonki Adeli z domu Görscht (Gierszt). Miała starszą o rok siostrę Zofię. Ojciec był nauczycielem matematyki w Gimnazjum Chrzanowskiego w Warszawie, ale zmienił zawód i objął stanowisko w Tow. Kredytowym Ziemskim w Warszawie. Dziadek Ludwik Kadler (1838—1899) był znanym lekarzem warszawskim i autorem prac naukowych z dziedziny medycyny.

Rodzina Kadlerów, pochodzenia duńskiego, od dawna zaaklimatyzowana w Polsce, uległa całkowitemu spolonizowaniu, podobnie jak rodzina matki (Görscht), wywodząca się ze starej szlachty niemieckiej. Jako ciekawostkę można tu odnotować, że Kadlerowie w XVIII w. zostali w Polsce uszlachceni, z herbem „Łodzia”, a jeden z protoplastów rodziny Görschtów był burmistrzem Drezna.

Wczesne dzieciństwo Alicji Kadler przebiegało w atmosferze beztrudnej. Rodzice byli dość zamożni, mieli własny pięciopiętrowy dom przy ul. Wspólnej 10. Sytuacja zmieniła się z chwilą śmierci ojca, w roku 1908; zmarł tragicznie, mając 32 lata. Ciężar wychowania córek spadł na matkę. Dom sprzedano w roku 1913, a całą uzyskaną sumę ulokowano w papierach wartościowych, które wszelką wartość utraciły po wybuchu wojny 1914 r. W ten sposób rodzina znalazła się w trudnych warunkach materialnych.

Alicja i jej siostra uczęszczały do Gimnazjum i Liceum Jadwigi Kowalczykówny i Jadwigi Jawurek w Warszawie przy ul. Wiejskiej 5. Tam Alicja zdała maturę w roku 1922 (humanistyczną, z łaciną) i zapisała się na Uniwersytet Warszawski, początkowo na psychologię, ale zachęcona przez prof. W. Tatarkiewicza przeniosła się na filozofię. Uzyskała też roczne stypendium naukowe Funduszu Kultury Narodowej. Jednocześnie podjęła pracę zarob-

II/2

kową jako urzędniczka w PKO w Warszawie, gdzie pracowała w l. 1927—39, z roczną przerwą.

W roku 1931 uzyskała dyplom magistra filozofii u prof. Władysława Tatarkiewicza. Jej praca magisterska *Kursy psychologii w polskich kolegiach jezuickich w XVII i XVIII wieku* została nagrodzona przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie i ogłoszona (w skrócie) w *Sprawozdaniu TNW* (Wydz. II, T. 24:1931, s. 154).

Po wybuchu wojny w 1939 r. i zamknięciu Uniwersytetu, A. Kadler brała udział w tajnym nauczaniu, uczestniczyła też w seminariach (tajnych) prof. W. Tatarkiewicza. Do podziemnej organizacji niepodległościowej wstąpiła już w roku 1939, pod pseudonimem Joanna Wierna. Początkowo należała do Związku Syndykalistów Polskich, później wstąpiła do ZWZ i Armii Krajowej. Uczestniczyła w Powstaniu Warszawskim przez pełne 63 dni w formacji WSK (Wojskowa Służba Kobiet) przy dowództwie Obwodu I AK (u płk. Radwana). Mianowana porucznikiem pod koniec Powstania. Wzięta do niewoli w dniu 6 X 1944 r. i wywieziona do Niemiec, do obozu Stalag Fallingbostel, później Bergen-Belsen, wreszcie Oberlagen bei Lathen przy granicy holenderskiej. Miała możliwość znaleźć się w obozie oficerskim (w Ofłagu), ale dobrowolnie wybrała obóz dla szeregowych, ukrywając swój stopień oficerski, ze względu na konieczność opieki nad młodszymi koleżankami-jeńcami z AK. W obozie miała stopień starszego sierżanta i pełniła funkcję oficera oświatowego.

Obóz wyzwolony został w kwietniu 1945 r. przez dywizję polską gen. Maczka. Oddział pancerny pod dowództwem płk. Koszutkiego dotarł samodzielnie do obozu i uwolnił ok. 2 tys. kobiet-jeńców¹.

W roku 1946 Alicja Kadler powróciła do Polski. W sierpniu tegoż roku zgłosiła się na Uniwersytet Warszawski i zaraz objęła asystenturę na Wydziale Humanistycznym, w Sekcji Filozofii Ścistej, u prof. W. Tatarkiewicza. W roku 1950 uzyskała doktorat filozofii, promowana przez tegoż prof. Tatarkiewicza, po obronie dysertacji *Stefan Pawlicki: przyczynek do dziejów filozofii w Uniwersytecie Jagiellońskim*. Praca była referowana również na posiedzeniu naukowym Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie i w skrócie opublikowana w *Sprawozdaniach PAU*, t. 51, nr 8, s. 519—521.

W proseminariach i seminariach, które prowadziła (wspólnie z dr. Ludwikiem Kasińskim) na zlecenie lub w zastępstwie prof. W. Tatarkiewicza, brało udział wiele wybitnych (lub wyróżniających się) w późniejszych latach osób, a m.in.: Bronisław Baczko, Jerzy Ficowski, Xymena Gliszczyńska, Jerzy Grygolunas, Henryk Holland, Mikołaj Kozakiewicz, Jerzy Krashowolski, Jerzy Lobman, Arnold Słucki, Anna Bohuszewicz-Śladkowska, późniejsza Hochfeldowa, Andrzej Ziemiński i inni.

¹ O poruczniku Alicji Kadler wzmianki w publikacji „Łambinowicki Rocznik Muzealny” 1935 (Opole), nr 8, s. 165—167, pt. *Jeńcy wojenni w niewoli Wehrmachtu*.

Pro memoria

Asystentura trwała do roku 1951. Kiedy prof. W. Tatarkiewiczowi zakazano wszelkiej działalności dydaktycznej — ustąpiła i ona ze swego stanowiska, a tym samym i z Uniwersytetu. Podjęła wówczas pracę nad bibliografią polskiej filozofii, początkowo zatrudniona w redakcji Filozofii PWN, a od roku 1957 w Zakładzie Filozofii PAN, przekształconym wkrótce w Instytut Filozofii i Socjologii PAN, gdzie objęła stanowisko kierownika Zakładu Bibliografii Filozofii Polskiej i gdzie też uzyskała w roku 1966 tytuł naukowy docenta. W latach 1955-71 wydała trzy tomy fundamentalnego dzieła *Bibliografia filozofii polskiej*, obejmujące okres lat 1750—1895 (tom I jeszcze w PWN).

W początkach roku 1976 przeszła na emeryturę, kontynuując zajęcia w zakładzie jeszcze przez trzy lata.

Była wieloletnim (od lat trzydziestych) członkiem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, a od roku 1947 brała udział w pracach Zarządu tego Towarzystwa oraz w Zarządzie Oddziału Warszawskiego. Ogłosiła drukiem kilkanaście prac z dziedziny historii filozofii polskiej.

Była człowiekiem o wysokim poziomie etycznym, surowa dla siebie i innych. Prof. W. Tatarkiewicz traktował ją jako autorytet moralny. Była wspaniałą nauczycielką.

Pochowana została w Warszawie, na starym cmentarzu Powązkowskim w grobie rodzinnym, w kwaterze 20-5-13/14.

Janusz Krajewski

*Za zgodzić;
Irena Makowska*

KABLER Alicja